

Ustreznost uporabe besednih zvez »dajanje« ali »nudenje« prve pomoči

Prejeto 9. 8. 2019 / Sprejeto 5. 11. 2019

Strokovni članek

UDK 614.88+81'373.46

KLJUČNE BESEDE: zdravstvena oskrba, dati/dati/nuditi prvo pomoč, strokovna terminologija

POVZETEK – Prva pomoč je takojšnja zdravstvena oskrba, ki jo dobi poškodovanec ali nenadno oboleli na kraju dogodka. Opravljena mora biti čim prej, tudi s preprostimi in improviziranimi pripomočki. Izvajamo jo, vse dokler ni omogočeno strokovno zdravljenje. Ljudje so si v zdravstvenih težavah skušali pomagati že od nekdaj, zamisel o prvi pomoči in uporaba tega pojma pa se pojavita v 19. stoletju ob industrijskih nesrečah in vojnih poškodbah. V prispevku obravnavamo pogostnost uporabe besednih zvez da(ja)ti in nuditi prvo pomoč ter njuno pomensko različnost. V raziskavi smo pojavnost ugotavljali s pomočjo spletnih iskalnikov Google in Google Učelnjak ter Digitalne knjižnice Slovenije. Ugotovili smo, da sta raziskovani besedni zvezi pomensko identično sestavljeni semantični enoti. Ob tem opozarjamo, da je zaradi nedvoumnosti v strokovni komunikaciji zaželeno za določen pojem uporabljati le en termin, kar velja tudi za besedne zveze. Enotna strokovna terminologija je nujna za ustrezno izobraževanje, raziskovanje in komuniciranje. Strokovna terminologija je živ organizem, ki se nenehno dopolnjuje, nadgrajuje in bogati, pri tem je nujno sodelovanje strokovnjakov z različnih področij.

Received 9. 8. 2019 / Accepted 5. 11. 2019

Professional article

UDC 614.88+81'373.46

KEY WORDS: first aid, give, offer, perform, professional terminology

ABSTRACT – First aid is immediate medical care given to any person suffering from a serious and sudden illness or injury before professional medical help is available. It includes initial intervention using, if necessary, simple and improvised equipment. First aid in the modern sense began to develop in the 19th century as an indirect result of industrial progress and war injuries. The article discusses the frequency of the use of verbs in conjunction with the phrase 'first aid' and their possible different interpretations. The data were searched via the search engines Google and Google Scholar and on the Digital Library of Slovenia portal. It was established that the above collocations present semantically identical units and as such the choice of either phrase does not hinder the intended meaning. It should, however, be emphasized that unified and standardized terminology is necessary in order to avoid misunderstandings in education, research and communication. Professional terminology is a living organism which is constantly evolving and expanding, and in the realm of which the cooperation of relevant professionals is of utmost importance.

1 Uvod

Modernizacija, ki je v 19. stoletju spodbudila družbeni napredek, je hkrati prinesla nove probleme. Poleg industrijskih nesreč so bile to tudi vojne s številnimi poškodbanci, zaradi uporabe novih oblik orožja pa tudi z novimi vrstami poškodb (zlasti glave). Vendar so prav izkušnje z oskrbo ranjencev na bojiščih pomembno pripomogle k napredku prve pomoči, in sicer na področju triaže, oskrbe ran in transporta ter pri zaščiti pred poškodbami (npr. uporaba jeklene čelade, plinske maske) (Milčinski, 1972; Chung, 2001; Priolcar, 2012). Med vojnimi spopadi ima v zvezi z razvojem prve pomoči posebno mesto bitka pri Solferinu, ki je spodbudila ustanovitev Rdečega

križa, razvoj organizirane prve pomoči ter mednarodnega humanitarnega prava (Kalinšek, 1987; Dunant, 2006; Haug, 2006). Vendar pa je bilo veliko pobud, da bi omilili trpljenje ranjenih vojakov na bojiščih, že pred nastankom Rdečega križa leta 1864 (Žnidaršič, 1988).

Ljudje so si v zdravstvenih težavah skušali pomagati že od nekdaj. Zamisel o prvi pomoči in uporabo pojma v angleškem jeziku pa je leta 1878 uvedel vodja vojaških kirurgov Peter Shepherd (Pearn, 2012); sprva so jo imenovali prva oskrba (angl. first treatment) in ljudska pomoč (angl. National Aid) (Priolcar, 2012). V slovenski literaturi najdemo eno prvih navedb termina prva pomoč v delih Kratek navod o prvi pomoči pri nezgodah (Valenta, 1886) in Postrežba bolnikov (Homan, 1899). Da je Homan eden prvih, ki je v slovenskem prostoru uporabil pojem prva pomoč, je opozoril že Košir (2008). Homan (1899) uporabi besedno zvezo »prva pomoč« v naslovu poglavja III: Prva pomoč v sili. V uvodnem odstavku piše: »Na deželi se dostikrat primerjajo nesreče in bolezni, pri katerih je treba hitre pomoči, da se ohrani zdravje ali celó življenje. Mogoče je veliko storiti, če je o pravem času pri roki zvedena in izkušena pomoč. Zgodi se pa večkrat, da je zdravnik oddaljen, in v prvi sili pridejo pomagat in svete dajat popolnoma nepoučeni ljudje, ki se izkušene in zvedene delajo in z napačno pomočjo le škodujejo; pri tem pa odlašajo in odlašajo, in predno pošljejo po zdravnika, je večkrat vse zamujeno«.

Derganc (1947) je v svoji prvi izdaji knjige Prva pomoč že kar v prvem stavku zapisal: »Nuditi prvo pomoč pomeni v prvi vrsti pomagati človeku, ki je v življenjsko nevarnem stanju« in prvo pomoč opredelil kot zasilen, začasen ukrep, ki v svojem bistvu pomeni »prvo in včasih najvažnejšo stopnjo zdravljenja«. Avtor je definicijo dopolnil v tretji izdaji (Derganc, 1969): »Čimprejšnjo koristno zdravstveno oskrbo poškodovanega ali obolelega človeka imenujemo prva pomoč. Znati jo moramo dati takoj in brez posebnih priprav na kraju dogodka, preden pride zdravnik ali strokovna pomoč ali preden moremo izročiti poškodovanca ali bolnika v varstvo poklicnih zdravstvenih delavcev in bolnišnice«. Izpopolnjeno definicijo prve pomoči najdemo v članku Dolžnost zdravstvenih delavcev in zdravstvenih zavodov glede na prvo pomoč in oživljanje, objavljenem v Obzorniku zdravstvene nege že leta 1972: »Prva pomoč je neposredna zdravstvena oskrba, ki jo dobi poškodovanec ali nenadno oboleli na kraju dogodka in čimprej po dogodku, ki je opravljena z enostavnimi pripomočki in z improvizacijo, všteti improvizirani transport, in ki traja toliko časa, dokler ne prispe strokovna pomoč ali dokler z bolnikom ne dosežemo ustrezne strokovne pomoči« (Milčinski, 1972). To posodobljeno definicijo, ki pa v bistvu temelji na njegovih prejšnjih, je povzel tudi Derganc, vanjo pa je vključil še etični, moralni in ekonomski vidik prve pomoči in poudaril, da dajanje prve pomoči ni le izkaz človeške solidarnosti in moralna dolžnost do sočloveka, ampak sočasno eden najpomembnejših segmentov zdravstvenega varstva (Derganc, 1982).

V nekaterih drugih virih najdemo sorodne definicije prve pomoči:

1. »Prva pomoč je neposredna in takojšnja zdravstvena oskrba poškodovanega, nenadno obolelega ali zastrupljenega na kraju dogodka, kar je državljanska in moralna dolžnost (posameznika).« (Slovenski medicinski e-slovar, 2019)

2. »Prva pomoč (obsega) najnujnejša zdravstvena opravila pri poškodovanih ali nenadoma obolelih, preden je mogoče normalno zdravljenje.« (SSKJ, 2014)
3. »Prvo pomoč opredeljujemo kot pripravljenost nuditi pomoč in kot začetna oskrba ob akutni bolezni ali poškodbi. Prvo pomoč lahko nudi kdor koli v kakršni koli situaciji.« (Gradišek in sod., 2015)

Prva pomoč se je na našem ozemlju že zgodaj pojavila kot predmet z zakonom predpisane obveznosti in ob opustitvi nudenja oz. dajanja tudi kot predmet kazenske odgovornosti (Balažic, 2006). Dajalec prve pomoči je tisti, ki je usposobljen za dajanje prve pomoči: je sposoben prepoznati, oceniti in določiti prioritete oskrbe, s svojim znanjem izvesti ustrezne ukrepe, v konkretnih okoliščinah tudi prepoznati omejitve prve pomoči ter poiskati dodatno (strokovno) pomoč, kadar je ta potrebna (Gradišek in sod., 2015). Prva pomoč ne sme biti nadomestilo za posredovanje ekipe nujne medicinske pomoči, je pa pogoj, da do zagotovitve strokovne zdravstvene oskrbe sploh pride. Prva pomoč praviloma traja, dokler poškodovani, nenadoma zboleli ali zastrupljeni ne dobi medicinske oskrbe, zato prva pomoč obsega tudi improviziran transport (Derganc, 1994).

1.2 Namen

Namen prispevka je predstaviti ustreznost uporabe besednih zvez »dajanje« in/ali »nudenje« prve pomoči. Pri raziskovanju se nam je najprej pojavila dilema, ali je sploh pomembno, kako poimenujemo samo dejavnost prve pomoči, če je njen cilj ohranjati življenje, preprečiti poslabšanje zdravstvenega stanja ali pospešiti zdravljenje? Zastavili smo si dve raziskovalni vprašanji:

1. Katera besedna zveza se pogosteje uporablja v slovenskem jeziku v besedilih, ki so dostopna na svetovnem spletu: dati prvo pomoč ali nuditi prvo pomoč?
2. Katere so morebitne razlike pri uporabi besednih zvez dati prvo pomoč in nuditi prvo pomoč glede na tip časopisja (obče, znanstveno)?

2 Metode

Za primerjavo pogostosti uporabe omenjenih besednih zvez smo za izhodišče vzeli njihovo pojavnost v spletnih iskalnikih Google in Google Učenjak ter v Digitalni knjižnici Slovenije (DLIB, 2019). Poleg zvez z glagoli v nedoločniških oblikah smo v iskanje vključili tudi vse osebne glagolske oblike (npr. dajem/dam/nudim; dajemo/damo/nudimo), deležniške oblike (npr. dal/dajal/nudil; dala/dajala/nudila) ter njihove glagolniške oblike (dajanje; nudenje).

3 Rezultati

Dobljeni rezultati kažejo, da se vse preučevane besedne zveze uporabljajo v vseh vrstah zapisanih besedil. Številčno pomembne razlike pa se kažejo med uporabo besednih zvez dati/dajati prvo pomoč in nuditi prvo pomoč (tabela 1).

Tabela 1: Primerjava pogostosti uporabe iskanih besednih zvez v slovenskih besedilih v spletnih iskalnikih Google in Google Učenjak ter v Digitalni knjižnici Slovenije

<i>Število virov z navedbo besednih zvez v celotnem besedilu v slovenskem jeziku</i>				
<i>Besedna zveza</i>	<i>Google</i>	<i>Google Učenjak</i>	<i>Digitalna knjižnica Slovenije</i>	
			<i>Časopisje</i>	<i>Znanstveno časopisje</i>
Dajanje	13811	33	1461	74
Nudenje	79728	236	11552	298

Kolokacija prva pomoč z glagolom nuditi se v celotnem številu pojavlja 5,8 krat bolj pogosto kot z glagoloma dati in dajati (vir: Google). Prav tako se sedemkrat pogosteje pojavlja kolokacija z glagolom nuditi v spletnem iskalniku Google Učenjak, ki vključuje večino spletnih recenziranih znanstvenih revij in knjig, konferenčnih gradiv, disertacij, povzetkov, in druge znanstvene literature, vključno s patenti in citati. Digitalna knjižnica Slovenije je omogočila iskanje in primerjavo rabe raziskovanih besednih zvez tudi ločeno glede na časopisje in znanstveno časopisje, skupaj s knjigami, raziskovalnimi projekti, programi in visokošolskimi deli. Tudi ta vir potrjuje, da je besedna zveza nuditi prvo pomoč pomembno pogosteje rabljena, tako v časopisju kot tudi v strokovni literaturi, in to v podobnem razmerju kot kažejo rezultati v Google Učenjaku.

4 Razprava

Vir za izhodišče razprave je Slovar slovenskega knjižnega jezika. Slednji v danem primeru ne izpostavlja semantičnih razlik med glagoloma dajati oz. nuditi, opominja pa, da je glagol nuditi pogosteje rabljen publicistično, tj. značilno za dnevni in revialni tisk ter za druge oblike javnega sporočanja (SSKJ, 2014). Rezultati naše raziskave potrjujejo to trditev, kar bomo razčlenili še v nadaljevanju. Ob tem želimo opozoriti na rabo glagola v besedni zvezi ponuditi prvo pomoč, katerega semantično polje pa je popolnoma drugačno, saj lahko oboleli ali poškodovanec prvo pomoč sprejme ali zavrne. Torej nuditi prvo pomoč ne pomeni, da prvo pomoč ponujamo, dajemo na voljo ali razpolago, kot bi lahko ta isti glagol razumeli v drugih kontekstih. Nuditi prvo pomoč ni identično nudenju storitev ali oglaševanju, na primer, kaj je na voljo. V oglaševanju je ta glagol zelo pogost (nudimo malice in kosila, nudimo najem strojev, nudimo storitve). V zvezi nuditi prvo pomoč sta po našem mnenju zajeta oba pomena, tako za posameznikovo usposobljenost izvajanja prve pomoči kot tudi izvajanje samo.

Zaradi nedvoumnosti je v strokovni komunikaciji zaželeno, da se za določen pojem praviloma uporablja le en termin (Felber, 1984; Humar, 2009; Žagar Karer, 2018). To velja tudi za besedne zveze, saj naj bi besedo spoznali po tem, s kom se družijo. V danem primeru ni bilo težko ugotoviti in potrditi, da gre za popolno sinonimijo. Kolokacije dati, dajati in nuditi v isti besedni zvezi (prva pomoč) imajo popolnoma enak pomen in imajo možnost nadomestitve oziroma so zamenljive. Oba sopomenska termina dati in nuditi sta v zvezi prva pomoč pomensko prekrivna, sta dejansko sopomenki, čeprav nista enakovredno uveljavljeni v stroki in splošnem jeziku. Isto velja tudi za glagolniške oblike dajanje in nudenje prve pomoči. Na osnovi pregleda literature se besedna zveza nuditi prvo pomoč pojavlja bistveno pogosteje kot kolokacija z glagoloma dati, dajati ne glede na vrste besedila. Glede na pomen bi težko določali, katera je prednostna in katera je neprednostna sopomenska besedna zveza in katera je strokovno in jezikovno primernejša. Uporabniki se verjetno odločajo med možnostma z ozirom na osebni jezikovni občutek, neodvisno od konteksta situacije. Izmenično rabo ene in druge besedne zveze tako lahko ponazorimo tudi s primerom iz Uradnega lista RS, ki že v 1. členu Pravilnika o opremi in sredstvih za dajanje prve pomoči, usposabljanju in preizkusih iz prve pomoči ter zdravniških pregledih reševalcev iz vode (Uradni list RS, št. 70/2003) uporabi obe zvezi brez pomenske distinkcije. »Ta pravilnik določa opremo in sredstva za dajanje prve pomoči, program usposabljanja za nudenje prve pomoči, obseg preizkusa usposobljenosti za nudenje prve pomoči, obseg zdravniškega pregleda reševalca iz vode, pogoje za izvajanje programa preizkusa usposobljenosti za nudenje prve pomoči in opravljanje zdravniških pregledov.«

Nujno poenotenje strokovne terminologije je razumljivo, vendar so nekateri jezikovni puristi pri odločanju, ali je ustreznejše oz. bolj pravilno uporabljati besedno zvezo nuditi ali dati, dajati prvo pomoč, po naši oceni, ponekod prešli meje smiselnega. Pri presojanju o ustreznijšem izboru med variantnimi besednimi zvezami ali dvojnicami je pregled literature potrdil naša predvidevanja, da izbira ene ali druge besedne zveze nima nikakršnega vpliva na način ali postopke prve pomoči, ki jo izvajamo pri nenadno obolem, zastrupljencu ali poškodovancu.

Podobno najdemo tudi v drugih jezikih variantne sopomenske zveze, katerih pogostnosti pojavljanja nismo raziskovali. Pri terminološki sopomenskosti gre za dve ali več poimenovanj za isti pojem, katerih pomeni so v celoti prekrivni, ne da bi se razločevali v kateri koli pomenski sestavini, kar pomeni, da gre za dejansko sopomenskost (Košmrlj Levačič, 2007).

V angleškem jeziku se uporablja celo več različnih glagolov v besednih zvezah s terminom prva pomoč (first aid): give first aid; offer first aid; deliver first aid; administer first aid; perform first aid; provide first aid.

V francoskem jeziku je pestrost izbire še večja: apporter les premiers secours; donner les premiers secours; porter les premiers secours; administrer les premiers secours; dispenser les premiers secours; délivrer les premiers secours.

Pri tem pa želimo vseeno še enkrat opozoriti na pomembnost in utemeljenost enotne/poenotene strokovne terminologije (ang. uniform, unified, standardized terminology). Strokovni termini so običajno vezani na eno stroko ali pa imajo v specifični

stroki specifičen pomen. Značilnost strokovnih terminov je, da so izrazno ustaljeni, pomensko jasno določeni in zamejeni (Cabr e, 2003). McCloskey in sodelavci (1990) so na primer  e zelo zgodaj izpostavljali nujnost enotne terminologije v vseh fazah procesa zdravstvene nege, v razvoju stroke in pri delu v praksi. Enotna terminologija na področju zdravstvenih ved omogoča enotno razumevanje ključnih terminov/pojmov pri načrtovanju in izvajanju storitev, komunikaciji o zdravstvenih problemih pacientov s sodelavci, ter jasno, konsistentno, natančno in nemoteno komunikacijo med vsemi deležniki - upravljavci zdravstvenega sistema, izvajalci in prejemniki zdravstvenih storitev. Jasna opredelitev in enotno razumevanje pojmov je pomembno orodje in temelj uspešnega dokumentiranja, še posebej v elektronskih zapisih (Prevolnik Rupel in sod., 2014).

Enotna terminologija je nepogrešljiva na področju izobraževanja, sistematičnega raziskovanja, zbiranja, primerjanja in analiziranja ter prenosa raziskovalnih izsledkov v prakso in ne nazadnje tudi za usklajeno oblikovanje standardov in vodenja kakovosti, varnosti, financiranja, ekonomike zdravstva, zdravstvene politike in zakonodaje (Daly in sod., 1995; Prevolnik Rupel in sod., 2014). Strokovna terminologija je  iv organizem, ki se s hitrim razvojem znanosti in z novimi spoznanji nujno razvija, bogati, posodablja, dograjuje in izboljšuje. Pri tem sodelujejo strokovnjaki s potrebnim teoretičnim strokovnim znanjem in izkušnjami.

5 Sklep

Naša razmišljanja lahko zaključimo z ugotovitvijo, da je za učinkovito sporazumevanje jezik stroke treba očistiti različnega poimenovanja istih stvari ali pa enakega pojmovanja različnih stvari, zastarelih pojmov in sprejeti jasne definicije novih. Vendar bi želeli opozoriti, da je to proces, dozorevanje, kjer pa zahajanje v ekstreme prav tako ni smiselno. V primeru, ki ga obravnavamo (dati, dajati ali nuditi prvo pomoč) gre za kolokacije – pomensko identične sestavljene semantične enote, ki so le pogojno fiksne, drugače kot je na primer pri kolokaciji vrh ledene gore, kjer ne moremo nadomestiti nobene izmed besed v zvezi (npr. vrh ledene dobe) . Razprava o tem vprašanju nas spominja na dilemo Franceta Prešerna »Al prav se piše kaša ali kasha« (Prešeren, 1902), ki na okus jedi nima nikakršnega posebnega vpliva, prav tako kot je prejemniku prve pomoči popolnoma vseeno, ali mu jo dajejo ali nudijo, le da izvajalci poznajo prave postopke in da je pomoč uspešna.

Tina Levec, Damjan Slabe, PhD

To “Give” or to “Offer” First Aid: Which Collocation is More Appropriate?

The rapid scientific and technological advances in the 19th century, which prompted significant development in several areas of life, simultaneously generated some new problems. The new types of wounds caused by numerous industrial accidents and new weapons of war necessitated new approaches and techniques, especially in the treatment of head injuries. Paradoxically, the experiences with such casualties on the battlefields significantly enhanced the development of first aid in the approaches to triage, wound treatment, transport of the injured, and protective devices, such as helmets and gas masks (Milčinski, 1972; Chung, 2001; Priolcar, 2012).

As early as in 1878, the concept of first aid was conceived by Peter Shepherd (Pearn, 2012), the leading war surgeon, who also introduced a new term into the English language. At the beginning these services were called ‘the first treatment’ and the ‘National Aid’ (Priolcar, 2012). In the Slovenian literature, first aid was mentioned for the first time by Valenta in 1886 (Kratek navod o prvi pomoči pri nezgodah) and by Homan in 1899 (Postrežba bolnikov).

When publishing professional articles, authors are often faced with the dilemma which of the available terms or phrases would better serve the desired purpose. In the field of first aid no consensus has been reached among professionals and the interested public as to which verb to use in collocation with ‘first aid’. The corpus search shows that the phrases ‘dati’, ‘dajati prvo pomoč’ (give, giving first aid) and ‘nuditi prvo pomoč’ (offer first aid) are the two most commonly used phrases in the Slovenian language. Accordingly, the following two research questions were put forward:

- *Which of the two phrases is more frequently used in the texts available on the Internet?*
- *Are there any significant differences in the use of the two phrases by the type of publication (general, scientific, etc.)?*

In order to determine and compare the frequency of occurrence of the two phrases, we searched the web using Google Search, Google Scholar and the Digital Library of Slovenia (DLIB, 2019). Along with the infinitival verb forms, the keywords also included all the personal forms of the verbs (e.g. dajem/dam/nudim – I give/give/offer; dajemo/damo/nudimo – we give/give/offer), the participial forms (e.g. dal/dajal/nudil – given/giving/offered, offering; dala/dajala/nudila – given/giving/offered, offering) and gerundial forms (e.g. dajanje – giving; nudenje – offering).

According to the search findings, all the studied collocations are used in all types of publications. However, significant differences were established in the use of ‘dati/dajati prvo pomoč’ (give/giving first aid) and ‘nuditi prvo pomoč’ (offer first aid).

The collocation ‘prva pomoč’ (first aid) with the verb ‘nuditi’ (offer) occurs 5.8 times more frequently than with the verbs ‘dati’ (give) and ‘dajati’ (giving) (source:

Google). Similarly, the collocation with 'nuditi' (offer) occurs seven times more frequently than with the verb 'dati' (give) or 'dajati' (giving) in Google Scholar, which includes the vast majority of the reviewed scientific journals and books, conference papers, doctoral theses, and other professional literature, including patents and references, published online. The Digital Library of Slovenia enabled the search and comparison of the frequency of the two phrases in separate sources, namely, in general and scientific papers as well as in research projects, undergraduate programmes and studies. The results obtained confirm that the use of the phrase 'nuditi prvo pomoč' (offer first aid) is significantly more common, both in newspapers and journals, and in professional literature. The frequency of use identified in this source is similar to the results obtained in Google Scholar.

The analysis and discussion of the results is based on the Dictionary of Standard Slovenian Language, which does not single out any semantic differences between the two phrases. However, the dictionary entry 'prva pomoč' (first aid) includes an observation that the collocation with the verb 'nuditi' (offer) belongs to the more journalistic style of writing, typically used in general daily newspapers, magazines and other forms of public reports (SSKJ, 2014). The results of the present study are in line with the above observation.

It is necessary to draw the readers' attention to the collocation of 'prva pomoč' (first aid) with the verb 'ponuditi' (offer), the semantic field of which differs from the two phrases discussed in the paper. It is important to note that the verb 'ponuditi' (offer) indicates the individual's choice of either accepting or rejecting the first aid offered. Contrarily, 'nuditi prvo pomoč' (offer first aid) does not mean that we offer the first aid in the sense of 'make it available', 'be at one's disposal', as this verb may be interpreted in other contexts. In advertising, this verb is very commonly used (e.g. we may offer snacks and lunch, machines for sale or rent, services).

According to the sources examined, the collocation 'nuditi prvo pomoč' (offer first aid) encompasses the meanings of a person's ability to perform first aid procedures as well as the performance itself.

In order to avoid any ambiguity which may cause confusion, it is recommended that in professional communication only one term is used to denote a specific phenomenon, object or activity (Felber, 1984). This applies also to the established phrases or collocations as the meaning of the word depends on the context and the purpose for which it is used. In the case of 'nuditi prvo pomoč' (offer first aid) and 'dajati prvo pomoč' (give first aid), it can be concluded that the two phrases are semantically equivalent. The verbs 'dati' (give), 'dajati' (give) and 'nuditi' (offer) in collocation with 'prva pomoč' (first aid) are completely synonymous and interchangeable. Both phrases are semantically overlapping even though there are significant differences in occurrence in general and professional literature. The same applies to the gerundial forms 'dajanje' (giving) and 'nudenje' (offering). The literature search shows that the phrase 'nuditi prvo pomoč' (offer first aid) is significantly more common than the collocation with the verb 'dati' (give), 'dajati' (give), as regards the type of publication. The semantic range of the two phrases or their boundaries from the perspective of

meaning do not determine the priority of one phrase in any circumstance. There is no established rule to state which phrase is more appropriate or on which occasion. The speakers or writers choose one or the other phrase according to their personal preference, independent of the context of use. There are instances where the two phrases are used interchangeably even in the same published source (e.g. *The Official Gazette of the Republic of Slovenia*, no. 70/2003).

Similar cases of various linguistic possibilities can be found also in other languages. In the English and French languages, there is even a greater diversity in the choice of verbs to express the same meaning (give first aid, offer first aid, deliver first aid, administer first aid, perform first aid, provide first aid; *apporter les premiers secours, donner les premiers secours, porter les premiers secours, administrer les premiers secours, dispenser les premiers secours, délivrer les premiers secours*). The study of the frequency and preference of use of these phrases was beyond the scope of the present article.

The importance of unified and standardized professional terminology cannot be overemphasized. A large number of words or word-groups belong to special scientific or professional terminological systems, which are not used or even understood by people outside the particular discipline. Typical of professional terms is that they convey concepts which are peculiar to a particular branch of knowledge (Cabr , 2003). Ideally, these terms are monosemantic, i.e. they have only one meaning and are not interchangeable with other words or word-groups. The use of monosemantic terms allows precision and promotes a common understanding and usage of concepts. Thus, professional communication is not hindered by potential misunderstandings occurring with polysemantic terms.

McCloske et al. (1990) were among the first to highlight the importance of standardized terminology in all phases of the nursing process, research, and nursing practice. Unified terminology in the field of health care is crucial in the planning and performance of services, as well as communication among the policy makers, providers and recipients of health care. It is an important tool for successful documentation, especially for electronic records (Prevolnik Rupel et al., 2014). Standardized and unified terminology is essential in the field of education, as well as systematic research and translation of knowledge into practice, the development of standards, quality control, health policy and legislation (Daly et al., 1995; Prevolnik Rupel et al., 2014).

Professional terminology is evolving like a living organism, accepting new terms and changing or expanding the semantic field of the existing terms, which is dictated by the rapid development of specific disciplines. The updating of professional terminology should be developed and agreed upon by the experts possessing the necessary theoretical knowledge and experience.

As unified terminology in professional disciplines is crucial for effective communication, users should be encouraged to avoid the non-standardized words or phrases. They should refrain from using polysemes which may cause misunderstanding and confusion. However, there are instances where the use of different terms or phrases poses no threat to effective communication, as was established also in our study. In

such cases, the choice of a specific term is subject to the type of publication, register and personal preferences of the writers/speakers. The phrases 'dati' (give), 'dajati' (give) or 'nuditi prvo pomoč' (offer first aid) are considered semantically synonymous units which are only conditionally fixed. In contrast, there is no such liberty of choice in the fixed phrases, such as 'the tip of the iceberg' where none of the elements can be replaced by another word (e.g. the tip of the ice age).

LITERATURA

1. Ahčan, U. (2006). Prva pomoč. Ljubljana, Rdeči križ Slovenije, str. 396.
2. Balažič, J. (2006). Pravni in etični vidiki prve pomoči. V: Ahčan U. (ur.). Prva pomoč. Ljubljana: Rdeči križ Slovenije, str. 3–4.
3. Cabré Castellví, M. T. (2003). Theories of terminology: their description, prescription and explanation. *Terminology*, 9, št. 2, str. 163–199. Pridobljeno dne 25. 3. 2019 s svetovnega spleta: <https://doi.org/10.1075/term.9.2.03cab>.
4. Chung, C. H. (2001). The evolution of emergency medicine. *Hong Kong Journal of Emergency Medicine*, 8, št. 2, str. 84–89.
5. Daly, J. M., Maas M. and Buckwalter, K. (1995). Use of standardized nursing diagnoses and interventions in long-term care. *Journal of Gerontological Nursing*, 21, št. 8, str. 29–36. Pridobljeno dne 30. 3. 2019 s svetovnega spleta: <https://doi.org/10.3928/0098-9134-19950801-09>.
6. Derganc, M. (1947). Prva pomoč. Priročnik za sanitejce in bolničarje. Ljubljana: Jugoslovanski Rdeči križ, Glavni odbor Slovenije.
7. Derganc, M. (1969). Osnove prve pomoči za vsakogar. Ljubljana: Jugoslovanski Rdeči križ, Republiški odbor Slovenije.
8. Derganc, M. (1982). Osnove prve pomoči za vsakogar. Ljubljana: Rdeči križ Slovenije.
9. Derganc, M. (1994). Osnove prve pomoči za vsakogar. Ljubljana: Rdeči križ Slovenije.
10. DLIB. (2019). Digitalna knjižnica Slovenije. Pridobljeno dne 25. 9. 2019 s svetovnega spleta: <http://www.dlib.si/>.
11. Dunant, H. (2006). Spomini na Solferino. Ljubljana: Rdeči križ Slovenije.
12. Felber, H. (1984). Terminology manual. Paris: Unesco, International Information Centre for Terminology.
13. Gradišek, P., Grošelj Grenc, M., Strdin Košir, A., Baznik, Š., Vlahović, D., Kaplan, P., Možina, H., Poredoš, P., Prosen, G., Vilman, J., Najdenov, P., Radšel, P., Markota, A., Fischinger, A., Grünfeld, M. and Zelinka, M. (2015). Smernice za oživljanje 2015 Evropskega sveta za reanimacijo. Slovenska izdaja. Ljubljana: Slovensko združenje za urgentno medicino.
14. Haug, H. (2006). Dunantove ideje – preizkus časa. V: Dunat, H. (ur.). Spomini na Solferino. Ljubljana: Rdeči križ Slovenije, str. 117–124.
15. Homan, A. (1899). Postrežba bolnikov. Celovec: Družba sv. Mohorja v Celovcu.
16. Humar, M. (2009). Sinonimija v slovenskih terminoloških slovarjih. V: Ledinek, N., Žagar Karer, M. and Humar, M. (ur.). Terminologija in sodobna terminografija. Ljubljana: Založba ZRC, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, str. 75–95.
17. Kalinšek, I. (1987). Nujna medicinska pomoč. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
18. Košir, T. (2008). Dr. Alojzij Homan (1863-1922). Škofja Loka: Loški razgledi, 55, str. 121–137.
19. Košmrlj Levačič, B. (2007). O terminih z vidika terminografske prakse. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
20. McCloskey, J. C., Bulechek, G. M., Cohen, M. Z., Craft, M. J., Crossley, J. D., Denehy, J. A. and Tripp - Reimer, T. (1990). Classification of nursing interventions. *Journal of Professional Nursing*, 6, št. 3, str. 151–157. Pridobljeno dne 29. 3. 2019 s svetovnega spleta: [https://doi.org/10.1016/S8755-7223\(05\)80145-0](https://doi.org/10.1016/S8755-7223(05)80145-0).

21. Milčinski, J. (1972). Dolžnost zdravstvenih delavcev in zdravstvenih zavodov glede na prvo pomoč in oživljanje. *Zdravstveni zbornik* 6, št. 2, str. 65–73. Pridobljeno dne 25. 3. 2019 s svetovnega spleta: http://www.obzornikzdravstvenenege.si/Celoten_clanek.aspx?ID=3856a380-ad0d-4cf79ee6-02ae1ad2ce91.
22. Pearn, J. (2012). »Where there is no doctor«: self-help and pre-hospital care in colonial Australia. *Health and History*, 14, št. 2, str. 162–180.
23. Pravilnik o opremi in sredstvih za dajanje prve pomoči, usposabljanju in preizkusih iz prve pomoči ter zdravniških pregledih reševalcev iz vode 2003. Uradni list RS, št. 70/2003). Pridobljeno dne 27. 3. 2019 s svetovnega spleta: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3146>.
24. Prešeren, F. (1902). *Prešernove poezije*. V: Aškerc, A. (ur.). Ljubljana: L. Schwentner.
25. Prevolnik Rupel, V., Simčič, B. and Turk, E. (2014). Terminološki slovar izrazov v sistemu zdravstvenega varstva. Ljubljana: Ministrstvo za zdravje.
26. Priolcar, X. (2012). First-aid at workplace-past, current and future. *Indian Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 16, št. 1, str. 1–2.
27. Slovenski medicinski e-slovar. (2019). Univerza v Ljubljani, Medicinska fakulteta.
28. SSKJ. (2014). Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU. Pridobljeno dne 25. 9. 2019 s svetovnega spleta: <http://www.fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika>.
29. Valenta, A. (1886). *Kratek navod o prvi pomoči pri nezgodah*. Ljubljana: Kleinmayr & Bamberg.
30. Vlahovič, D. (2006). Pristop k poškodovancu ali nenadno obolelemu. V: Ahčan, U. (ur). *Prva pomoč – priručnik s praktičnimi primeri*. Ljubljana: Rdeči križ Slovenije, str. 21–31.
31. Žagar Karer, M. (2018). Upoštevanje terminoloških načel v terminografski praksi. *Slavistična revija*, 66, št. 2, str. 235–249. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije. Pridobljeno dne 26. 9. 2019 s svetovnega spleta: https://srl.si/sql_pdf/SRL_2018_2_09.pdf
32. Žnidaršič, I. (1988). *Rdeči križ za humanizem, razvoj in mir*. Ljubljana: ČGP Delo.

Tina Levec, profesorica angleškega jezika na Zdravstveni fakulteti Univerze v Ljubljani.

E-naslov: tina.levrec@zf.uni-lj.si

Dr. Damjan Slabe, docent na Zdravstveni fakulteti Univerze v Ljubljani.

E-naslov: damjan.slabe@zf.uni-lj.si